

Dieren als monumenten in steen

Je moet er goed op letten, maar dan zie je dat in Den Haag talloze dieren in het stadsbeeld zijn vereeuwigd. In gevels, als onderdeel van standbeelden, op bruggen, enzovoort. Uiteraard de stadsooievaar, maar ook honden en diverse andere dieren. Het zijn er zoveel, dat ze een verspreid openluchtmuseum vormen. Dat vond ook Henny van Rij, die op internet een ‘virtueel dierenmuseum’ inrichtte. Dierenliefhebster èn creatief, zette zij daarnaast een wandeling door Den Haag uit, met een informatieboekje over de dierenkunst op straat.

Foto: eigen archief

Henny van Rij bij een stenen kat in de beeldentuin van Chateau St. Gerlach in Valkenburg (Limburg)

Als concrete voorbeelden wijst ze op de brug bij de vroegere dierentuin van Den Haag, die is voorzien van de fabels van La Fontaine en op de Bijenkorf waar een glas-in-loodraam te zien is met een olifant. “Echt heel mooi!”

Geboren in Rotterdam, studeerde ze beleidsgerichte milieukunde in Nijmegen, kreeg vervolgens eerst een baan bij het vroegere ministerie van VROM en stapte toen over naar het huidige ministerie van Landbouw. Hier is verduurzaming van de veehouderij haar werkterrein. Thuis heeft ze één cyperse kat Splinter van tien jaar oud, genoemd naar de poes waarmee ze als kind opgroeide. Ze heeft hem twee jaar geleden uit het asiël gehaald. Opvallend zijn zijn ogen, die elk een verschillende kleur hebben, aldus Henny.

Ze is een echte dierenliefhebster en had altijd de wens ‘iets met dieren’ te doen, met name omdat zij het gevoel had

dat dieren onrechtvaardig behandeld worden. Haar huidige functie komt een aardig eind in die richting, vindt ze.

Virtueel museum

Door haar belangstelling voor dieren, maar eveneens doordat ze veel gereisd heeft, viel het haar steeds meer op hoe vaak dieren in de openbare ruimte en op gebouwen worden afgebeeld. Ze besloot ze te gaan fotograferen en kreeg er steeds meer plezier in. Die passie wilde ze ook graag met anderen delen. Het mooiste zou een echt museum zijn over ‘dieren in kunst en cultuur’, maar daarvoor had Henny uiteraard geen geld. Ze zag echter op internet allerlei dierenkunst en dat leidde tot het besluit een eigen website te maken over dit onderwerp: www.dierenmuseum.nl. Het werd een levendig ‘virtueel museum’ met veel uiteenlopende informatie over

Kat in steen in de gevel van Hotel de l'Europe, vlakbij het Muntplein in Amsterdam

dieren in kunst en cultuur. Diverse onderwerpen komen aan de orde: stromingen in de schilder- en beeldhouwkunst met dieren, kritische kunst met een beschouwing in dezelfde sfeer over de behandeling van dieren, herinneringsmonumenten voor dieren en dierenbegraafplaatsen, dieren op postzegels, dieren in de literatuur en de muziek, maar natuurlijk ook de symboliek van dierenkunst. Henny: "Veel dieren hebben een symbolische betekenis. Zo staat de hond voor trouw en de duif voor vrede. De kat is eigenwijs, onafhankelijk en huiselijk, maar werd vroeger helaas tevens als 'des duivels' aangezien. Denk maar aan de zwarte kat, die ongeluk zou brengen."

Belangstelling prikkelen

Belangrijke functie van de website is belangstelling voor de symboliek achter dierenkunst op straat te prikkelen, door iedereen aan te sporen de stadswandelingen te maken die Henny uitzet en beschrijft.

Het begon dus met een gids voor Den Haag, dat gevels kent met de Haagse ooievaar, een hond bij het standbeeld van Willem van Oranje op Het Plein, maar ook leeuwen in afbeeldingen van het Nederlandse wapen, een vleermuis en een uil aan een verzekeringsgebouw (beide nachtdieren geven aan dat er ook 's nachts gevaren zijn die 'gedekt' moeten zijn), een rund of een varken bij een slagerij en ga zo maar door.

Behalve dat ze een decoratief element zijn, dragen de uitgebeelde dieren in het straatbeeld dus ook vaak een boodschap uit. Die kan slaan op de geschiedenis van stad en land of op de functie van een gebouw. Soms zijn ze puur symbolisch bedoeld of vormen ze een combinatie van alles.

Met andere ogen

Gek genoeg is in Den Haag nergens een kat afgebeeld. Dat is in diverse andere gemeenten wel het geval. In totaal vond Henny er meer dan dertig: "Er zijn er veel in Amsterdam – vooral gevelstenen – maar ook in Gouda, Harlingen, Groningen, Leeuwarden, Lelystad, Rotterdam en Utrecht. Daar toont een gevelsteen een mandje met een baby erin, op woeste golven. Een kat zit echter op de rand en houdt de mand in evenwicht. Zo redt hij het kind."

In diverse gemeenten heeft zij in totaal acht wandelingen met een beschrijving uitgezet (van Den Haag en Rotterdam bestaan zelfs informatiebrochures). De wandelroutes laten niet alleen de kunst zien, maar ook hoe wij ons

verhouden tot dieren en hoe we over ze denken. "Op die manier ga je anders naar een stad kijken", zegt Henny met het enthousiasme dat ze uitstraalt.

Hobby

Het uitzetten van de wandelingen en het maken van de bijbehorende beschrijvingen vindt ze erg leuk, maar het vergt veel tijd. Alleen al het plaatselijke zoekwerk. "Ik doe het uit plezier en uit nieuwsgierigheid", zegt Henny. "Het is mijn hobby." Ze probeert zich van tevoren via internet wel te oriënteren, maar de hoofdmoot vormen toch de verkennende wandelingen door de stad zelf, waar zij de meeste 'vondsten' opdoet. "Samen met vrienden die van dieren en van kunst houden ga ik op zoek." Dat betekent alert rondkijken en vooral naar boven, want dierenkunst is vaak in de gevels verwerkt en dus daar te vinden. "Ik ben nu bezig met een wandeling in Amsterdam." Tegen het einde van dit jaar hoopt ze ermee klaar te zijn. Zonder twijfel wordt daarin ook de kat opgenomen, die opvallend de wand van het metrostation Rokin siert.

Kattenkop in het Amsterdamse metrostation Rokin, detail van het werk van het kunstenaarsduo Gregory Gieqel en Daniël Dewar

Dierenmuseum op internet

'Het virtuele museum over het dier in kunst en cultuur'. De site www.dierenmuseum.nl/wandelroutes-langs-dierenkunst geeft informatie over dieren in de kunst en wandelingen met routebeschrijvingen door Delft, Den Haag, Gouda, Groningen, Leeuwarden, Nootdorp, Rotterdam en Utrecht. Amsterdam is in voorbereiding. De meeste dierenroutes zijn gratis te downloaden. Met uitzondering van Den Haag en Rotterdam. Hiervan zijn full colour brochures te bestellen bij: info@dierenmuseum.nl (kosten: 1 euro per stuk), die per post thuisgestuurd worden.